קיא יקי,

„העיתונאות היא מיקצוע אידיאלי," אמר לי, באירוניה, עיתונאי בכיר, שדיברתי עימו על מילחמת־הלבנון. „העיתונאות מעניקה לבעליה השפעה בלי אחריות."

בעיה זו מטרידה אותי לעיתים קרובות. האם צריכים לתבוע מעיתונאים לשאת באחריות לתוצאות דיבריהם? איך?

מירה והגנרלים

הנה, למשל, בעיית ארגנטינה.

בימים אלה מתנהל שם מישפט חסר־תקדים, שבו מואשמים הרודנים הצבאיים. ששלטו במדינה במשך שנים רבות. המישטר הדמוקרטי

עיתונאית אברך (עם השגריר לואים)
בלילה ובערפל

החדש, שאינו קיצוני ימני או שמאלי, נענה לדרישת הציבור לערוך מישפט זה.

במישפט יופיעו כאלפיים עדים. כבר עתה התגלו מעשי־זוועה ללא־ספור — רצח של אלפים בעינויים, העלמת הקורבנות לפי השיטה הנאצית של „לילה וערפל", תועבות מכל הסוגים.

וזה מעלה בזיכרוני את שמה של העיתונאית מירה אברך.

בימי השיא של מישטר־הטרור הארגנטיני הזמינו השילטונות שם את מירה אברך לביקור. היא נענתה, שהתה, ביקרה בבתי־הכלא. וכתבה בידיעות אחרונות סידרה של תיאורים נלהבים על שליטי־ארגנטינה, שהתגלו לה כאנשים נחמדים, הומאניים, ליברליים. הסתבר לה כי השמועות על מעשי־רצח ועינויים אינם אלא שקרים זדוניים של הפושעים, המבקשים לקעקע את המישטר הנהדר.

מירה אברך ידועה כרכילאית, מלחכת־הפינכה של גדולי המדינה. קשה לראות בה מעצבת של דעת־הקהל. אך מאמריה התפרסמו, השפיעו על מי שהשפיעו, ונתנו בידי חלק מן הציבור לגיטימציה לתמיכת ממשלתנו בפאשיזם הצבאי הארגנטיני.

עכשיו, כשהאמת גלויה לעיני כל — מה דינה של עיתונאית זו?

זראי ורבי־הטבחים

אך חמור לעין־שיעור דינו של עודד זראי, „הכתב לענייני ערביים" של הארץ.

במשך השנים שקדמו למילחמת־הלבנון, פעל זראי למעשה כקונסול בלתי־רישמי של הפלאנגות בישראל, במסווה של עיתונאי. מדי יום ביומו מילא את העמודים הראשונים של הארץ, ולא פעם גם את הכותרות הראשיות, בתעמולת־הזוועה של גוף זה.

במשך חמש שנים ויותר הוזנו קוראי הארץ ב„ידיעות", שנלקחו מתחנת־השידור של הפלאנגות. שהיתה ידועה במרחב כולו כתלמידה נאמנה של יוזף גבלס בהפצת שקרים בלי הגבלה, על פי העיקרון ש„ככל שהשקר גדול יותר, כן גדלים סיכוייו לזכות באמון." לעיתים קרובות לא טרח זראי להזכיר כלל מה מקורן של „ידיעות" אלה.

זראי, וחבריו בעיתונים אחרים, הציגו את הפלאנגות כחבורת אבירים ללא־חת וללא־רופי, המבקשים להציל את הנוצרים האומללים, המובלים כשה לטבח. מילחמת־האזרחים הלבנונית תוארה כהתנפלות זרונית של „המחבלים" צמאי־הדם על הלבנונים. הופצו הסיפורים על „100 אלף הלבנונים שנטבחו על־ידי המחבלים", ועוד ועוד.

קוראי עיתונים נוטים להאמין בלי ביקורת לעמודי החדשות. הידיעות אמורות להיות „אובייקטיביות", שלא כמו מאמרים המביעים דיעות. כך עלה בידי זראי ושות' להעלים את העובדה שהפלאנגות הן גוף טרוריסטי. המטיל את מוראו גם על מתחריו הנוצריים. תוך עריכת מעשי־טבח נוראים בנוצרים ובמוסלמים כאחד. הועלם לחלוטין האופי האמיתי של מילחמת־האזרחים — נסיונן של המישפחות המארונאיות העשירות לשמור על זכויות־היתר שלהן מול הגל הגואה של שאר העדות והמעמדות. קורא ישראלי פשוט לא יכול היה אף לנחש כי קיימים בלבנון גורמים כמו השיעים, הדרוזים והסונים, הלוחמים בפלאנגות.

אין לי ספק שאלפי ה„ידיעות" של זראי ועמיתיו איפשרו את מילחמת־הלבנון ורחפו לקראתה. שטיפת־המוח השיטתית והמכוונת. בהשראת האדונים מן העיירה ביכפאיה, לא פסחה גם על צמרת ישראל. מנחם בגין, אדם תמים שריחף מעל למציאות, הושפע עמוקות והאמין כנראה בכנות שיש להציל את הנוצרים המיסכנים משואה נוסח־אושוויץ. דרכו של אריאל שרון נסללה על־ידי תעמולת־זוועה ממושכת זו.

במילחמה זו נהרגו יותר מ־650 בחורים ישראליים. ואלפים רבים אחרים — לבנונים, פלסטינים וסורים. היא גרמה למבול של שכול, סבל ויגון.

ישנה תביעה מוצדקת להקמת ועדת־חקירה, שתבחן את חלקם של הפוליטיקאים והאלופים באסון זה. אני תומך בדרישה זו בכל ליבי. חקירה כזאת חיונית בעיניי, למען העתיד.

אך אני הייתי מוסיף לחקירה תחום נוסף: חלקם של העיתונאים בטרגדיה זו, וביחוד עיתונאים שסילפו את האמת בכוונה תחילה ובידיעה מלאה. חקירה כזאת דרושה כדי שלא יישנו הדברים בעתיד.

בינתיים ממשיך עודד זראי במיקצועו. הוא ממלא שוב את העמודים הראשונים של הארץ בידיעותיו על לבנון, תוך אותה המגמה עצמה. המילחמה, הדרוגים, השכול, הדרס — הכל כבר נשכח. שום דבר לא השתנה. הכל מתחיל מחדש.

שם־שלום

מכתבים

(המשך מעמוד 3)

באמת חברהמנית הסרגוסטי שלכם. לא רק שהכתבה שלה, סתם יום של יום, מרתקת, אלא שבאמת צריך דם לעלות על דבור כזאת, ומה עוד כאשר היא בשליחות מיבצעית. אבל, מאידך, כנראה שבכל זאת יש הבדל קטן בין כתבים־גברים לכתבות־גברות.

כאשר הווארד ראסל, הכתב האירי המפורסם של טיימס הלונדוני נלווה לשיירת התיגבורת הבריטית למילחמת קרים, בשנת 1855, הוא הגיש למערכת, לאחר מעשה, את חשבון־ההוצאות הבא:

שש לירות סטרלינג עבור מגפי־מלח; חמש לירות סטרלינג עבור קותל־חזיר; חמש לירות עבור תרנגול־הודו מעושן; 15 שילינג עבור פחית בשר משומר וחמישה שילינג עבור צינצנת ריבה.

כנראה שמעיו של ראסל, בעת השיט הארוך דרך התעלה, האוקינוס האטלנטי, הים התיכון והים השחור, לא חומרמרו כלל.

איזי גמבה, חיפה

● ● ●

סעודת שלום בוושינגטון

קוראי העולם הזה **ברחבי־עולם ממשיכים לדווח על הקורות אותם, בבקשם לשתף את הקוראים ב־חוויות בהן הם מתנסים.**

אני מבקש לספר לקוראים על פעילות אירגון היהודים לשלום ישראל־פלסטין

רחל ודויד לוי*
הבכירה בטבריה, הצעירה בת ארבע

במחוז ושינגטון הבירה, שאליו הצטרפתי לאח־רונה.

זה אירגון שנוסד כמעט במיקרה, מייד אחרי הפלישה ללבנון. קבוצה של יהודים הפגינה מול שגרירות ישראל נגד הפלישה. הם התוודעו אלה לאלה, ועד מהרה גילו שלא רק ההתנגדות לפלישה מאחדת אותם אלא גם תמימות־דעים בקשר לפיתרון הסיכסוך הישראלי־פלסטיני בכללותו: שתי מדינות לשני העמים.

כך יצרנו פה קשרים בין יהודים לפלסטינים, קשרים שבעתיד יוכלו אולי לתרום ליצירת תשתית יחסי־השלום בין שני העמים ושתי המדינות. לאחרונה גם נפגש אחד מאיתנו עם שר־החוץ המצרי, בעת ביקורו כאן, כדי להביע את תמיכתנו בתוכניותו של חוסני מובארכ.

בכל שנה, זה שלוש שנים, אנחנו גם עורכים סעודת־ידידות יהודית־פלסטינית שנתית. השנה, למשל, פגשתי אני, בוגר צה"ל (מילחמת יום־הכיפורים ומילחמת־ההתשה שלאחריה, ברמת־הגולן) בסעודה זאת את עזים, ניצול טבח צברה ושאתילא.

אומנם גילינו עד מהרה שעוד רחוקה הדרך להסכמה בינינו, אבל, לפחות, החלפנו מתכונים לתבשילים לסעודה הבאה.

עמיחי ארגמן, אולניי, מארילנד, ארצות־הברית

● ● ●

הלוויים באים, הלוויים באים

האם אחרי שסגן ראש־הממשלה, דויד לוי, מינה את בנו, ג'קי, לעוזרו הפוליטי (מדור תשקיף, העולם הזה 24.4) **אנחנו צפויים לניפוח המנגנון הממשלתי ב־11 בני דויד לוי הנותרים!**

עכשיו אני מבין את המניעים של רחל ודויד לוי להקמת מישפחה ברוכת־ילדים. אחר התקדים של ג'קי, בוודאי לא יתקשה סגן ראש־הממשלה ושר־הבינוי־והשיכון למצוא תעסוקה במנגנון הממשלתי גם ל־11 צאצאיו האחרים.

משה כהן, חיפה

● *הקורא כהן קצת מגזים וקצת מקדים בתחזיתו. ראשית, בתו הבכירה של דויד לוי, אסתר בת ה־24, היא אשה נשואה, הגרה בטבריה; שימעון בן ה־21 ואורי בן ה־19 עדיין משרתים בצנחנים, ושמונה האחרים באמת צעירים מדי. אפילו לשרות הממשלתי: עדנה בת 17; התאומים אשכול וזיווה בני 16; אילנית בת 13; אורלי בת 11; משה בן 9; סימה בת 6; וטלי בת 4.*

● ● ●

בדיחות הרכבת

אחרי שעורך העולם הזה **הביא בדיחות מיריוואן הארמנית והקורא פיקר הביא בדיחות מהרכבת הרו־סית בימי הצאר** (העולם הזה 10.4 ואילך), **מבקש גם הקורא איזידור להביא בדיחת־רכבת.**

אחרי שהעולם הזה הביא את מיכתבו של הקורא פיקר על החזן מיקוצקי שלא היה אלא סוחר־התבואות ברוצקי, שלא הרוויח, כי אם הפסיד וכו' והכותרת לכל הסיפור היתה עלילות היהודי רבינוביץ, אני מבקש לספר לקוראים את המעשה האמיתי עם רבינוביץ ברכבת.

קודם כל, זה לא היה ברכבת רוסית בתקופת הצאר, כי אם ברכבת פולנית בין שתי מיל־חמות־העולם, ושם הזדמנו להם בתא אחד אציל פולני מצוחצח והיהודי רבינוביץ, שהחזיק בידיו את תינוקו הצרחני.

הפולני סבל וסבל, עד שקרה מה שקורה עם תינוקות. וכאשר הריח הלא־נעים התפשט בחלל התא, ויתר הפולני על גישתו התרבותית וצווח על רבינוביץ: לפתוח את החלון!

רבינוביץ הסביר לו באדיבות, כי אם הוא יפתח את החלון, יחלה התינוק בדלקת־ריאות.

הרכבת עברה עוד כמה קילומטרים והפולני פשוט עמד להתפוצץ. לבסוף הוא שוב חרג משתיקתו וצווח: אם לא תפתח את החלון, אני אפתח אותו ואני אזרוק את התינוק המסריח הזה החוצה, ואחר־כך אני אזרוק גם אותך!

אז פרץ רבינוביץ בצחוק משחרר והודיע לפולני: אתה חושב שאתה יכול להפחיד אותי? מה כבר עוד יכול לקרות לי? שילשום ברחה בתי עם בן־אצילים פולני כמוך, אתמול עזבה אותי אשתי ועכשיו מילא התינוק את חיתוליו!

יוסף איזידור, בני־ברק

● ● ●

עוברים בפרישמן

העולם הזה מבקש להעמיד דברים על דיוקם: כאשר המצלמה תפשה בשבוע שעבר (לילות ישראל, העולם הזה 24.4) את ירון וביאטריס, הם רק עברו ברחוב פרישמן בתל־אביב. הם לא באו לפתיחת המיספרה החדשה.

* *ביניהם: הרמטכ"ל משה לוי.*